

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Vysoká škola
polytechnická
Jihlava

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seminář na téma **„Psychosociální krizová pomoc a spolupráce“** PhDr. Bohumila Baštecká, Ph.D., 17. května 2010

Psychosociální krizová spolupráce (aneb pomoc lidem, obcím, organizacím zasaženým mimořádnou událostí anebo krizovou situací) je postavená na hodnotách, zásadách, přesvědčeních a postojích, bez jejichž znalosti způsobům konkrétního pomáhání těžko porozumíme. Proto se s nimi seznámíme dříve, než přejdeme k definici pomoci a než popíšeme její povahu, cíle a podoby, poskytovatele a souřadnice.

Postoje, hodnoty a zásady v oblasti psychosociální krizové pomoci

Pomáhat zasaženým v situaci neštěstí představuje jednu z běžných lidských reakcí (solidarita, altruismus, prosociální chování) a také jednu z psychických obran, kdy odděluje pomáhající od těch, kterým se pomáhá (obětmi jsou „ti druzí, ne já“), a vytváří dojem moci v situaci reálné bezmoci (pomáháním nenapravím to, co se stalo, ale udržuji si dojem, že je možné něco dělat). O to důležitější je mít jasně vyjádřenou antropologii a hodnoty našeho pomáhání a uvědomovat si vlastní postoje a motivace v této oblasti.

Jsme přesvědčeni (námi zastávaná **antropologie** říká), že:

- Neštěstí potkávala lidi od nepaměti a oni je od nepaměti umějí zvládat.
- Pomoc je nejčastější reakcí na mimořádnou událost; pomáhání pomáhá zvláště těm, kteří pomáhají.
- Člověk si obvykle dokáže pomoci sám, zvláště pokud ho ostatní podpoří. Neštěstí má společenskou povahu.
- Výsledkem neštěstí je mj. zkušenost a s ní související lepší připravenost na příští událost.

Hodnoty, o něž se při pomáhání opíráme, jsou: lidská důstojnost (ochrana sebeúcty), růst, soběstačnost, informovanost (otevřenost a průhlednost), týmovost a partnerství, subsidiarita, participace, uznání, řád.

Podporujeme **občanské ctnosti**, jako je solidarita, angažovanost pro druhé a zodpovědnost za společenství, spravedlnost a odpouštění, připravenost (směřování a smířování), věrnost události v čase, vnímavost a úcta k (osobní i kulturní) odlišnosti, spolupráce.

Vymezení, povaha a cíle psychosociální krizové pomoci a spolupráce

Psychosociální krizová pomoc a spolupráce

- je souborem reakcí, činností a služeb, které navozují v době trvání mimořádné události a v době zvládání jejích důsledků v zasažených lidech, obcích a organizacích přesvědčení **„nejsme na to sami“**, **„i my můžeme pomoci druhým“**, **„společně to zvládneme“** a **„na příště se připravíme“**;
- vychází z předpokládaných a vyjádřených potřeb a hodnot zasažených lidí, obcí a organizací v oblastech sociální, psychické, duchovní a tělesné a aktivně povzbuzuje zacházení s vlastními silami a zdroji se zdůrazněním primárních (= neformálních) zdrojů sociální opory; je založena především na sociální práci.

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

V Š P
J
Vysoká škola
polytechnická
Jihlava

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Psychosociální krizová pomoc je svou povahou terénní a proaktivní, včasná a dlouhodobá, týmová, mezioborová (a meziresortní) a jejím výsledkem je lepší připravenost na příští událost. Zaměřuje se na podporu svépomoci, vzájemné pomoci, spolupráce a připravenosti ve společenství (v rodině, sousedství, obci, organizaci) a dle společenství se utváří, to znamená, že s komunitou (obcí atp.) spolupracuje; je cyklická: zdůrazňuje kruh „připravenost – zvládání bezprostřední a krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé – připravenost“.

Psychosociální krizová pomoc naplňuje čtyři základní **cíle**:

- **zvládání** sebe, situace a nároků života: obnovení řádu a struktury;
- **znovu/začlenění** lidí do společenství při co nejvíce zachované **soběstačnosti**;
- **posílení, růst, otevření se budoucnosti** včetně obnovy života prospěšných přesvědčení ve vztahu k sobě, druhým a světu (včetně zásvětí), posílení odvahy k životu včetně podpory chuti plánovat a stanovovat si cíle;
- **podpora připravenosti** a ochoty pomáhat druhým.

Prostředky a nástroje k naplňování jejích cílů jsou:

- první občanské pomoci (zdravotní, psycho-sociální a právní, duchovní)
- zprostředkování praktické pomoci podle situace, potřeb, hodnot, sil a zdrojů zasažených
- individuální, rodinné a obecní uznání události včetně obřadů a slavností
- podpora při prosazování práv a zájmů zasažených
- sociální, právní, rodinné, občanské atp. poradenství
- komunitní intervence: na společenství (rodiny, obce, regionu) zaměřené postupy včetně koordinace a vyhodnocování pomoci
- kulturní analýza, tvorba krizových plánů a návrhů pomoci
- dokumentování a vytváření osvětových materiálů v podobách srozumitelných pro menšinová společenství a zranitelné skupiny obyvatel
- vytváření svépomocných podpůrných skupin; sdílení zkušeností
- síťování (networking)
- tlumočnické služby
- někdy časná intervence a krizová intervence, případně specializovaná následná pomoc

Souřadnice, podoby, trvání a poskytovatelé psychosociální krizové pomoci

Psychosociální krizová pomoc a spolupráce se naplňuje **v souřadnicích**:

- **typ události** v podobě dvou základních typů neštěstí:
 - a) zcela nepředvídaná událost, většinou způsobená člověkem, se zohavenými mrtvými či zraněnými, doprovázená zmatkem a vnímaným ohrožením života; viditelné následky jsou brzy odstraněny a na událost se i mediálně zapomíná (dopr. nehoda, teroristický útok);
 - b) někdy i předvídaná událost, většinou způsobená přírodou, doprovázená bezmocí, viditelné následky jsou dlouhodobé (povodeň); dlouhodobá je i pozornost
- **čas po události** (0 minut až 18 měsíců po události) a **situace zasažených** v daném čase po události.
- **skupiny zasažených** lidí a jejich **potřeby**
PAMATUJME: zranitelnost zasažených spočívá především v komunikačním znevýhodnění (např. cizinci), bezmoci (např. lidé upoutaní na lůžko), případně v přídatných znevýhodněních (vývojových, kulturních atp.)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Vysoká škola
polytechnická
Jihlava

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Psychosociální krizová pomoc a spolupráce se podle trvání v čase zčásti proměňuje v obsahu i formě (pomoc a spolupráce bezprostřední a krátkodobá, střednědobá, dlouhodobá; pomoc přímá a koordinační spolupráce).

Zúčastňují se jí občané, ze zákona obce a jejich zastupitelé; koordinátoři a manažeři (vedoucí) ze všech možných oborů činnosti: krizoví pracovníci a dobrovolníci; pracovníci pomáhajících profesí (duchovní, novináři, právníci, psychologové, psychiatři, sociální pracovníci, učitelé, zdravotníci atp.).

Shrneme-li, jak (si) lidé pomáhají, můžeme nám všem jako možným „příjemcům“ neštěstí a jeho dopadů i jako možným „poskytovatelům“ pomoci doporučit: dělej něco praktického, vyprávěj – naslouchej (piš), dej se s druhými dohromady a slav, aby převažujícím laděním vzpomínky mohla být hrdost na sebe a vděčnost za druhé a svět, ve kterém žijeme.